

Fremtidens kælvningsafdelinger

Det hele begynder i kælvningsafdelingen. Her skal tages hensyn til dyrevelfærd, arbejdssikkerhed og smittebeskyttelse. Erfaringer fra afprøvninger på Danmarks Kvægforskningscenter i Foulum viser, at god plads, kælvning i enkeltkælvningsbokse og velfungerende inventar ikke blot opfylder lovkrav, men giver markante fordele for både ko, kalv og kollega.

Enkeltboks gavner ko, kalv og kollega

Det er koens naturlige instinkt at søge væk fra flokken, når hun skal kælte. I en enkeltkælvningsboks får hun ro, og kalven er beskyttet mod smitte og forstyrrelser. Det mindsker stress for ko og kalv, og gør arbejdet mere sikkert for staldens medarbejdere. Erfaringer viser, at uro i fællesområdet øger risikoen for skader og fejlregistreringer.

Tænk smittebeskyttelse ind fra start

Kælvningsafdelingen er et af de mest sårbare steder i stalden, når det gælder smitte. Den nyfødte kalv skal beskyttes mod smitsomme sygdomme, og det hjælper enkeltkælvningsbokse med høj hygiejne til. Det skal være muligt at rengøre boksene mellem hvert hold, og det skal være nemt at strø, så boksene til alle tider er velstrøede og tørre. Driveveje og foder skal holdes adskilt for at undgå forurening af foderet.

Faste rutiner, tydelige drivgange og ledelåger gør det lettere for én person at flytte koen rettidigt, og dermed beskytte både kalv og kollega.

Sikkerhed først – hver dag

Kælvning kræver ro, plads og forudsigelighed. Det er her, risikoen for ulykker er størst, både for mennesker og dyr. En ko omkring kælvning kan reagere pludseligt og uforudsigeligt, og derfor skal omgivelserne være indrettet, så man kan komme sikkert til og fra boksen. Gode flugtveje, mandehuller og solide låger er ikke luksus, men en nødvendig del af sikkerheden.

Inddrag medarbejderne aktivt, når kælvningsafdelingen skal planlægges eller justeres. De ved, hvor trængsel og farlige situationer opstår i hverdagen, og deres erfaringer kan forebygge ulykker. Det er en god idé at sætte sikkerhed på dagsordenen ved faste tavlemøder og løbende følge op, når rutiner ændres. Når alle ved, hvor de skal stå, og hvordan koen skal håndteres, bliver arbejdet omkring kælvning lettere og mere sikkert.

Få det nu fikset

En løs bolt eller en hængende låge virker måske som en bagatel. Men i kælvningsafdelingen kan små fejl få store konsekvenser. Fjern reb, midlertidige hegn og defekte låger, før de bliver en risiko. Når inventaret fungerer, øges sikkerheden, og arbejdet glider lettere for alle i stalden.

Testet i praksis på Danmarks Kvægforskningscenter

To typer kælvningsafdelinger er blevet testet i praksis, baseret på idéoplæg fra kataloget Fremtidens Kælvningsafdelinger, på Danmarks Kvægforskningscenter (DKC) ved AU Viborg - Forskningscenter Foulum.

Formålet var at undersøge, hvordan indretning, plads og inventar påvirker både dyr og mennesker. Erfaringerne var tydelige: Ro, god plads og velfungerende inventar gør hele forskellen.

Køerne søgte instinktivt mod de mest rolige områder og brugte gerne faste afskærmninger til at trække sig væk fra flokken før kælvning. Køer, der kælvde i fællesboksen, blev meget ofte forstyrret af de øvrige køer både under kælvning og lige efter. Det gav megen uro i flokken. Der opstod ofte farlige situationer, når medarbejdere skulle flytte ko og kalv fra fællesområdet.

Forsøgene viste også, at små mangler hurtigt kan blive til store problemer. For korte ledelåger og låger, der ikke sluttede tæt, skabte utryghed og risiko for kalve på afveje, mens korrekt udformede bokse og mandehuller gav både ro og sikkerhed.

Erfaringerne fra afprøvningen på DKC er blevet indarbejdet i det opdaterede inspirationskatalog over fremtidens kælvningsafdelinger.

Mere inspiration

Du finder meget mere viden og inspiration til løsninger i kataloget **Fremtidens Kælvningsafdelinger**, udgivet af SEGES Innovation med støtte fra Mælkeafgiftsfonden. Kataloget er netop opdateret med erfaringer fra de nye forsøg på Foulum.

m²

God plads giver ro og sikkerhed

Plads handler ikke bare om arealkrav og regler, men om dyrenes velfærd, sikkerhed i stalden og trivsel. For lidt plads skaber uro og hierarkiske kampe, hvor især lavt rangerende køer er udsatte for stress og skader. Tag højde for at der kan være en ujævn kælvningsfordeling og i perioder flere dyr i kælvningsafdelingen. Derfor bør der være rigeligt plads i både fællesforberedelsesområde og enkeltboks.

Anbefalingen at have et strøet areal på min 10 m² for køer af stor race og 8 m² for køer af lille race i en fællesforberedelsesboks. Anbefaling for enkeltkælvningsbokse er min. 16 m² for de store racer og min. 14 m² for de små racer. Det giver langt mere ro, bedre arbejdsgange og større sikkerhed. Enkeltkælvningsboksen bør være kvadratisk, ikke aflang.

Søg rådgivning til din stald

Alle stalde er forskellige, og din kælvningsafdeling skal passe til dine dyr og dine medarbejdere, rutiner og behov.

Derfor er det en god idé at søge rådgivning hos din bygningskonsulent og besætningsdyrlæge, før du går i gang med at bygge om eller justere til.